

Bruxelles, 9. travnja 2026.
(OR. en)

7982/26

AGRI 245
AGRIFIN 74
FORETS 49
PROCIV 70
ENV 317

NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Strateška važnost poljoprivrede i održivog gospodarenja šumama za jačanje prevencije rizika od šumskih požara i otpornosti na njih – informacije Komisije – razmjena mišljenja

Komunikacija Komisije o integriranom upravljanju rizicima od šumskih požara (dok. 7652/26) bavi se ekološkom, gospodarskom, kulturnom i socijalnom dimenzijom u cijelom ciklusu upravljanja rizicima (prevencija, pripravnost, odgovor i oporavak). To je odgovor na hitnu potrebu za djelovanjem u području upravljanja rizicima od šumskih požara koji povezuje sva područja politike i aktere u zajedničkom pristupu smanjenju rizika od šumskih požara. Komunikacija se temelji na savjetovanjima s institucijama i tijelima EU-a, državama članicama, stručnjacima, dionicima i akademskom zajednicom, a cilj je ojačati suradnju s njima kako bi se odgovorilo na sve veće izazove povezane s rizicima od šumskih požara.

Šumski požari u EU-u sve su većih razmjera i učestalosti i uništavaju sve više šuma, što stvara znatne međusektorske rizike. Podaci za sezonu šumskih požara 2025. pokazuju da je u EU-u izgorjelo više od milijun hektara, što je područje veće od Cipra. To je dosad najveća površina EU-a pogođena šumskim požarima. U četiri od zadnjih pet godina opožarena područja premašila su dosadašnji prosjek, a pojačava se i intenzitet požara. Šumski požari više se ne ograničavaju na južnu Europu, već pogađaju središnje, sjeverne i istočne regije kontinenta. To kretanje ima dalekosežne posljedice, uključujući smrtne slučajeve, štetu za ekosustave, smanjenu kvalitetu zraka, degradaciju tla, eroziju, gubitak bioraznolikosti i negativne učinke na poljoprivredu, šumarstvo i infrastrukturu. Godišnja gospodarska šteta u EU-u uzrokovana šumskim požarima procjenjuje se na oko 2,5 milijardi eura.

Klimatske promjene glavni su katalizator češćih toplinskih valova, suša i visokih temperatura čime se stvaraju uvjeti koji pogoduju zapaljenju i širenju šumskih požara. Promjene u uporabi zemljišta, degradacija prirodnih ekosustava, depopulacija ruralnih područja i napuštanje tradicionalnih praksi doveli su do povećanog gomilanja gorivih tvari. Istodobno se širenjem urbanih područja na područja pod šumom povećala izloženost šumskim požarima. Ljudske aktivnosti glavni su uzrok šumskih požara jer izazivaju i do 96 % njihovih zapaljenja. Šumske požare obično uzrokuju iskre povezane s infrastrukturom ili namjerne radnje.

Nakupljanje gorivih tvari zbog vegetacije koja se ne održava povećava vjerojatnost velikih šumskih požara. Stoga poljoprivrednici, šumari i ruralne zajednice imaju ključnu ulogu u sprečavanju šumskih požara. Aktivne i održive prakse upravljanja zemljištem, kao što su ispaša, prorjeđivanje šuma, diversifikacija vrsta i promicanje raznolikijih krajobrazova, važne su za smanjenje intenziteta šumskih požara i usporavanje širenja požara.

EU osigurava izvore financiranja za prevenciju, pripravnost, odgovor i oporavak. Kako bi se osigurala djelotvornost, potrebno je poboljšati praćenje i stratešku upotrebu tih sredstava.

Zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP) podupire se prevencija šumskih požara povezana s upravljanjem zemljištem i obnova opožarenih područja. Predlaže se da se trenutačno dostupni instrumenti, uključujući one namijenjene obnovi šuma i poljoprivrednog zemljišta nakon prirodnih katastrofa, nastave primjenjivati i u programskom razdoblju 2028. – 2034. I druge mjere, kao što je obnova prirode, među ostalim u močvarnim i u šumskim područjima, doprinose otpornosti na požare poboljšanjem zdravlja relevantnih ekosustava i smanjenjem učinaka suše.

Države članice snose primarnu odgovornost za upravljanje šumskim požarima, zajedno s regionalnim tijelima i upraviteljima zemljišta, dok EU pruža potporu financiranjem, davanjem podataka i razmjenom znanja.

Među trenutačnim izazovima koji ometaju djelotvornost naših politika za prevenciju šumskih požara nalazimo nedosljedne podatke, zastarjele zemljovide opasnosti, neoptimalno modeliranje načina na koji se ponašaju požari i ograničenu integraciju prekograničnih procjena i procjena višestrukih rizika.

U tu su svrhu već dostupni alati EU-a za praćenje i rano upozoravanje, kao što su Copernicus i Europski informacijski sustav za šumske požare, a države članice potiču se da ih sustavno upotrebljavaju kako bi poduprle upravljanje rizicima od šumskih požara te im se pomoglo da odluče koje je projekte potrebno financirati. Komisija nastoji unaprijediti te alate i razviti standardizirano modeliranje rizika na razini EU-a. Države članice potiču se da promiču uvođenje mjera za sprečavanje šumskih požara povezanih s upravljanjem zemljištem i da poboljšaju sustave ranog upozoravanja, praćenje požara, modeliranje ponašanja požara, procjenu rizika i upotrebu podataka visoke razlučivosti za donošenje odluka.

S obzirom na veliku brojnost šumskih požara uzrokovanih ljudskim djelovanjem, promjena ponašanja od ključne je važnosti. Pristupom informacijama o riziku i ciljanom komunikacijom mogu se poduprijeti preventivna nastojanja. Mjere pripravnosti uključuju planiranje evakuacije, angažman zajednice i obrazovanje.

U nekim regijama nema dovoljno osposobljenog osoblja i opreme. Vatrogascima su potrebni odgovarajuća zaštita, osposobljavanje i potpora. EU potiče poduzimanje mjera odgovora u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, uključujući prethodno razmjешtanje vatrogasaca i razvoj zajedničke flote za gašenje požara iz zraka (sustav rescEU). Dodatni napori usmjereni su na poboljšanje interoperabilnosti, osposobljavanja i analitičkih sposobnosti.

Uviđajući potrebu za daljnjim djelovanjem u vezi s tim pitanjem i uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije o integriranom upravljanju rizicima od šumskih požara, cilj je ciparskog predsjedništva olakšati rad na Preporuci o integriranom upravljanju šumskim požarima koju je Komisija najavila u navedenoj Komunikaciji. S obzirom na njezin međusektorski sadržaj, o toj će se preporuci raspravljati u okviru Vijeća za opće poslove. Imajući na umu i važnost jačanja veze između prevencije, pripravnosti, odgovora i oporavka, kao i potpore koja se pruža mjerama EU-a i država članica za učinkovitu provedbu te kako bi doprinijeli tom procesu, predsjedništvo poziva ministre i ministrice da razmijene mišljenja o pitanjima u nastavku.

- *Kako se zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP), u kombinaciji s drugim instrumentima EU-a, može bolje podržati poljoprivrednike, šumare i ruralna područja kad je riječ o prevenciji rizika od šumskih požara i upravljanju njime, među ostalim putem jačih poticaja za prakse u upravljanju zemljištem kojima se smanjuje gomilanje gorivih tvari i povećava otpornost krajolika? Kako se ta potpora može dalje poboljšati dodatnim javnim i privatnim financiranjem izvan okvira ZPP-a?*
- *Uzimajući u obzir sve veći intenzitet i pojačanu učestalost šumskih požara diljem Europe te kako bi se povećala otpornost i zaštitile ruralne zajednice i ekosustavi, na koji se način može potaknuti održivo gospodarenje šumama i ojačati obnova te kako se prevencija rizika od šumskih požara može bolje uključiti u nacionalne politike u području šuma, planove obnove i planiranje uporabe zemljišta, posebno u sjecištu između šumskih područja i gradova te u područjima pogođenima napuštanjem zemljišta?*